

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING

**BIDRAG TIL
GREVE KOMMUNES HISTORIE**

*Erindringer
fra min barndom i Greve*

Hæfte nr. 48 – Juli 2002

Erindringer fra min barndom i Greve

Hæfte nr. 48 i serien

Bidrag til Greve kommunes historie

Udgivet af Greve Lokalhistoriske Forening

Juli 2002

Tekst og foto: Hanne Hansen og Peder Egelund

Redigering: Peder Broager

Forsidetegning: Ole Eriksen

Layout: Emil Jakobsen

1. oplag 400 eksemplarer

Tryk: fila offset ApS, Karlslunde

ISSN 0906-6500

Bidrag til Greve kommunes historie

*Erindringer fra
min barndom i Greve*

Af HANNE HANSEN

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING

Hæfte nr. 48 – Juli 2002

Forord

Dette ‘Gule hæfte’ er det første synlige resultat af et samarbejde mellem Greve Museum, Greve Lokalhistoriske Forening og Hugo Aarslev-Nielsens Fond, hvis formand, Ole Eriksen, fostrede ideen til projektet: ‘Hvorfor Greve kommune? – fortæl om dit liv og hvad der har haft særlig betydning for dig som borger i Greve kommune’.

Hanne Hansens fortælling om sin barndom ved Greve Strand indgår i projektet, hvor mange er i gang med at skrive historie ned – med relation til Greve kommune.

Projektgruppen håber at kunne medvirke til større kendskab for greveborgere om det liv der en gang var i kommunen.

Det overordnede mål er at samle alle de indkomne beretninger på Greve Museum, hvor projektgruppen vil vurdere mulighederne vedrørende formidling til Greves borgere.

Peder Broager,
formand for Greve Lokalhistoriske Forening.

Min barndom ved Greve Strand

Jeg hedder Hanne Hansen, døbt Hanne Holten-Nielsen. På treogtredivte år bor jeg i Havdrup sammen med min mand og vores søn. Jeg er født den 29. september 1945 i Næstved og blev lige efter fødslen anbragt på et børnehjem i Grimstrup. I 1946 blev jeg bortadopteret til overassistent i Sparekassen for Københavns og Omegn, Inge Holten-Nielsen, hendes mor hed Inger Marie Holten-Nielsen.

Mors veninde Inger Hartvig Andersen valgte at passe mig i stedet for at bruge sin uddannelse som sygeplejerske. Hendes mor Johanne Andersen, som vi kaldte for bedstemor, boede i Roskilde, men kom ofte til Greve og besøgte os.

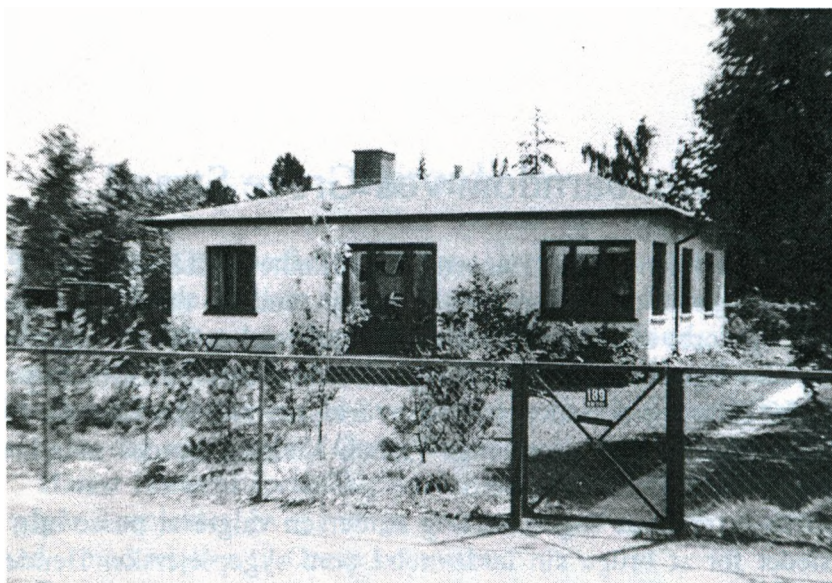
Det var disse mennesker der stod mig nærmest og som jeg i mine erindringer oftest vil omtale, hver især var de med til at skabe en god og tryk opvækst for mig. Mine forældre magtede ikke at tage sig af mig.

Der var andre på min vej som fik meget stor betydning for mig, bl.a. min klasselærerinde fra Bordings Friskole i København, men det vil jeg komme nærmere ind på senere.

*Mit barndomsland / ved Greve Strand,
om sommeren vi søgte ly / i gamle Greve by.*

Min mormor købte i 1949 et dejligt hus ved Greve Strand. Det var Hundige Strandvej 189, der også havde udgang til Olsbæk Strandvej 70. Ud mod Hundige Strandvej var der en pæn lille have med blomster, træer og et bassin med fisk.

Vi gik ad en flisegang langs med huset og rundt om hjørnet, tre trin op på en dejlig terrasse, hvor vi opholdt os meget, når

Hundige Strandvej 189.

vejret var til det. Terrassen var delvis overdækket, så vi kunne opholde os der fra tidligt forår til langt hen i efteråret.

Da mormor købte huset var der en stor kamin i stuen. Den blev senere pillet ned og der kom i stedet en bue, det gav mere plads. Mod Olsbæk Strandvej lå en lille sidebygning med vaskarhus, et lille værelse og garage. Da jeg blev ældre kom jeg til at bo i huset og det var jeg meget glad for.

I begyndelsen kom vi på besøg hos mormor, men i 1951 blev hun syg og kunne ikke bo alene, så hele familien flyttede permanent til Greve. Mormor kom nu til at bo hos os og det var til stor glæde for os børn. Et stykke tid efter vi var flyttet ned til mormor blev der bygget en dejlig vinkelstue på huset så mormor kunne få sin egen stue. Der er kun en af håndværkernes navne jeg husker, det er Martin Madsen, tømreren, mor sendte bud efter når noget skulle repareres.

Vi boede på grænsen mellem Hundige og Greve, men til daglig sagde vi altid Greve. Her voksede jeg op og holdt meget

af at gå tur med min hund. Her blev drømmene til virkelighed i et lille barns fantasi, det var også her ved stranden jeg søgte trøst, når livet gik mig imod. Efter sådan en tur var jeg igen klar til at tage livets udfordringer op.

Jeg havde stor respekt for Hundige Strandvej. Den var efter datidens forhold stærk trafikeret, det var spændende at stå og skrive bilnumre, eller at forsøge at tælle hvor mange

biler, som kørte forbi. En af de andre fornøjelser var at se buslinie 121 som kørte fra Valby til Køge. Den kom med gæster især til Greve Badehotel som dengang udlejede værelser. Nogle dage blev der indsat ekstrabusser, når den ordinære bus ikke kunne tage flere mennesker.

Der var aldrig stille på Hundige Strandvej, der skete altid noget og somme tider også noget chokerende. En dag da jeg som sædvanlig stod ved lågen og så på trafikken, skete der noget, et eller andet faldt ned fra ladet af en bil, og jeg kunne ikke rigtig se, hvad det var.

Det viste sig at være en mand. Trafikken gik i stå, og føreren af bilen kom over til mig og spurgte om jeg ville tilkalde hjælp. På det tidspunkt var jeg en halvstor pige, men trods chokket havde jeg ånds nærværelse nok til at ringe efter hjælp, ambulancen kom, det var for sent, manden var død. Jeg kan endnu mærke den stilhed, som fulgte, en skærende kontrast på denne dejlige sommerdag. Det var som om folk var marionetter, og at det slet ikke havde fundet sted, så uvirkeligt var det. Da de andre kom hjem fortalte jeg om det, men de forstod ikke rigtigt hvor stort et indtryk, det havde gjort på mig.

Jeg havde det ikke særlig godt resten af dagen, jeg kunne ikke lade være med at tænke på mandens familie som ikke skulle se ham mere. Det lærte mig tidligt at skønne på, at vi havde det

godt. Senere hørte min mor om det, så forstod hun bedre, hvorfor jeg var blevet så chokeret.

Der skete meget på Hundige Strandvej, også ulykker især i form af påkørsler, derfor fik jeg meget tidligt indprentet at passe på og tænke mig om, når jeg gik over vejen. Det forsøgte jeg også, men alligevel gik det galt en dag. Jeg var for ivrig og så mig ikke for, da jeg skulle over og hente mor ved bussen, hvor jeg blev ramt af en motorcyklist og faldt ned på vejen. Heldigvis for mig havde han ikke ret meget fart på, jeg fik nogle gevaldige hudafskrabninger og forstuvet håndled og fod. Det var meget billigt sluppet i forhold til hvad der kunne være sket, og mor fik lidt af et chok. Jeg kom i seng indtil lægen, Slavensky, kom og kunne fortælle, at der ikke var sket noget alvorligt. Jeg fik lov til at komme i skole næste dag.

Jeg fik endnu mere respekt for Hundige Strandvej – der må være en fra oven, der holder hånden over mig.

Vi delte folk op i fastboende, altså dem der boede her hele året, og sommerhusbeboerne. Der var stor forskel på sommer og vinter hvad aktiviteter angik. Vi følte os meget stolte over at være helårsbeboere og pralede også med det til dem som gad høre på os.

Ved siden af os havde vi en utrolig flink nabo, Kristensen, han ville gerne tale med os børn og det var kun ham vi talte med, vi så aldrig hans kone, der var syg. Efter Kristensen boede fru Høj, der til tider kunne være bestemt, hun gav os lov til at tage æbler i sin have, derefter ringede hun til mor og beklagede sig over at vi rendte derind. Mor skældte ud og vi lærte, at selv om folk sagde noget, var det ikke altid, de mente det.

Tilbage til Kristensen, der har jeg en god oplevelse: En dag sad vi og spiste, pludselig siger tante Inger: »Jeg vil ikke have, I sætter mælkeflasker i vindueskarmen, så Kristensen kan se det.« Jeg havde sat den der, men mor sagde blot: »Det var da værre, hvis det var ølflasker.« Den sætning blev brugt meget længe, hvis nogen havde gjort noget galt.

På den anden side af vores hus lå et hus som kun blev brugt

om sommeren. Det var lidt usædvanligt da det lå op til selve hovedvejen hvor de fleste der var helårshuse. Ned mod stranden ad Olsbæk Strandvej lå mange sommerhuse, til venstre på Olsbæk Strandvej lå F. L. Schmidts feriehjem, 'Villa Olsbæk'. Jeg ved ikke, hvad der var med det hus, men det har altid imponeret mig, især den smukke park, som følte meget stor, der løb en lille bæk, Olsbækken, og over den var der en hvid bro, jeg gerne ville gå på, men vi måtte ikke. Det lykkedes alligevel – langs stranden i hviletiden mellem klokken tretten og fjorten, når der ingen var i parken. Som sagt så gjort, jeg kom over den hvide bro og gik i parken, men det stod ikke helt mål med mine drømme.

De lokale butikker

Meget hurtigt lærte jeg området at kende, fordi jeg allerede som seksårig fik lov til at gå i byen med indkøbsseddel og net. Det er sådan en bytur jeg gerne vil tage jer med på.

Vi går ud til Hundige Strandvej og ser os godt for inden vi går over på modsatte side hvor der ligger en ejendom, Ryttergården. Her bor vores tandlæge Kirsten Siggaard, som vi heldigvis ikke skal ind til. Vi går den modsatte vej og passerer en lyngstrækning, hvor der i dag er en tankstation, først Esso, nu Statoil. Så kommer vi til Rosenvang Have-center, her skal vi ind for at hente en pelargonie.

I et stort forretningskompleks ved busstop 32 er den slagter vi handler hos, vi skal ind og købe fars til aftensmaden. I kiosken lige ved siden af køber vi ugebladene 'Familie Journalen' og 'Hjemmet' og et blad som for længst er gået ind, 'Det Nye', jeg har stadig alle numre. Her kan man også købe cigaretter og apotekervarer. Ved siden af ligger Forstædernes Bank, hvor mormor har sine penge. På første sal er der en damefrisør og her får de voksne ordnet deres hår. Vasket og sat, hed det dengang, men nogle gange skulle de permanentes, og det tog lang tid, ca.

fire timer. Der er også en lille afdeling af Textilmessen. Hele dette kompleks ejedes af Jessen, der havde hovedafdeling i Tåstrup. Turen går videre hen mod en kombineret kolonial- og isenkramforretning. Vi styrer lige hen imod isenkram, da vi skal købe en rive. Lige efter ligger der en skoforretning og skomager, og her skal jeg ind for at få mine sko forsålet. Skomageren er handicappet, altid flink og talte ofte med os.

Vi fortsætter nu ned forbi W. Zinks installatørforretning og forbi et stykke jord, hvor der senere kom en brugsforening. Jeg husker tydeligt en dag, der pludselig lød et højt drøn, det var en eksplosion i baglokalet, hvor der stod gasflasker. Da vi nåede derned brændte det meget kraftigt, brandvæsenet fra Køge var der. Det var noget, som kunne samle tilskuere, heldigvis kom ingen til skade.

Videre går turen forbi en meget fin hvid villa med en lille tilbygning ud til vejen, Tatol. Her skal jeg ind og købe et spænde og et stykke sæbe.

På hjørnet af Hundige Strandvej og Jerismosevej var en købmand, det var sjældent vi handlede der. Lidt længere henne på Greve Strandvej er der et mejeriudsalg hvor vi kan købe smør, mælk, is og krystalis til køleskabets forløber 'isskabet'. Det var Emanuel Jensen og hans kone der havde mejeriudsalget, de var flinke folk. Det var en sorg, da de lukkede på grund af tidens skærpede krav, og fordi de efter at havde slidt og slæbt i mange år, gerne ville nyde deres sidste år.

Lige ved siden af ligger en af de bedste forretninger for os børn, en legetøjsforretning. Her må jeg standse for at se på den dukke, jeg sådan ønsker, men der står ikke noget om køb af dukke på mors seddel, så det må blive ved drømmene og jeg må trøste mig ved at se på bager Rosenvinge Hansens fine udvalg af kager.

Så hen til posthuset Rosenvangsvej 4, hvor jeg skal ind og hente girokort og tale med postmesterinden som mor, tante Inger og mormor tit kom og spiste hos.

På hjørnet overfor ligger Greve Sparekasse, hvor mor har si-

ne penge, her ekspederer fru Zuslac. Hun talte altid med os om løst og fast. Hun gik meget dårligt, på grund af polio. Hun havde en datter, Lone, der var lidt yngre end mig. Foruden sit handicap fik fru Zuslac den store sorg at miste Lone ved en trafikulykke. Det gjorde et dybt indtryk på os, og man kan tit undre sig over at skæbnen kan være så hård mod et menneske.

Fra sparekassen går vi videre til en spændende lille bod, hvor der om sommeren blev solgt lervarer i alle afskygninger og dyr, hvorpå der stod Greve Strand. Indehaveren Harriet Holst, boede på Dohns Allé, hvor jeg tilbragte mange gode timer sammen med hende i det yndigste lille bondehus man kan tænke sig.

Så kommer vi til Bent Sørensen, der var købmand til finger-spidserne. En dag skulle vi have gæster til middag, og der var købt vin som vi plejede hos Bent Sørensen.

Til forretten skulle de voksne have hvidvin, som de glædede sig til. Der var noget helt galt, vinen smagte afskyeligt og deres ansigter så noget mærkelige ud.

Nu gjorde mor det, som vi andre ville have haft svært ved. Hun ringede til Bent Sørensen på privatnummeret, han boede nemlig ovenpå forretningen. Mor forklarede hvorfor hun ringede. Han spurgte, om der stod noget læseligt på flaskerne – der stod skilteflaske, flasker til udstilling i vinduet, den var ikke beregnet til at drikke, det var farvet vand. Bent Sørensen var meget ked af det skete og ville komme med nogle nye flasker, og inden vi fik set os om, så stod han der med en stor kurv fyldt med varer fra butikken og seks flasker vin af den rigtige slags. Skiltevinen tog han med sig og med ønsket om en god aften, tog han hjem. Det var service i særklasse.

Igen krydser vi Greve Strandvej over til fiskehandleren, hvor vi ikke skal ind i dag, men det var her vi købte laks, rejer og en enkelt gang hummer, hvis vi skulle have gæster.

Vi går videre mod Greve Badehotel og passerer slagter Jurlander. Her handlede vi, når vi skulle have gæster.

Ved siden af ligger chokoladeforretningen 'Tutta'. Her kunne man få de største hjemmelavede flødeboller jeg nogen sinde har

set. Det var et sandt slaraffenland her. Desværre blev forretningen lavet om til renseri.

Forbi Greve Badehotel, som rummer så mange minder om dejlige fester, det vil jeg komme tilbage til senere.

Vi går hen til en række forretninger, Stensgaard manufaktur er den første. Her købte vi stort set alt vores tøj, der var et rigt udvalg, og det var altid spændende at se, om der var kommet noget nyt. Det er mig en gåde, hvordan alt det tøj kunne være i den forholdsvis lille forretning, men på mirakuløs vis gik det alligevel.

Lidt indeklemt ligger kaffeforretningen Jenny, hvor det altid var dejligt at komme ind. Jeg kan endnu mærke duften af kaffe, te, kakao og chokolade.

Vi kommer nu til boghandleren, der har salg af bøger, postkort og bogomslag. Jeg husker særlig et med små hoppende kaminer på.

Der ligger også en kombineret grønt- og blomsterhandler. Vi skal have et blomkål og nogle gulerødder, forretningen hedder 'Ravn'. Skulle vi ud, var det også her vi fik de fineste buketter. Her købte vi også vores juletræ, som aldrig kunne blive højt nok. Jeg husker endnu glæden ved at hente det og stolt trække det hjem på legevoagen.

Vi går nu hen til vores daglige bager, Ernst Jensen, vi skal ind efter kager til kaffen.

Videre til den forretning jeg holdt allermost af, købmand Kræmer. Forretningen lå for enden af Olsbæk Strandvej og havde indgang fra Hundige Strandvej. Købmand Kræmer var noget af det flinkeste man kunne tænke sig overfor os børn, han lagde ofte et kræmmerhus med bolcher oveni varerne og forstod børn på en særlig måde, det vidner følgende om. Når jeg gik i byen havde jeg en seddel med, jeg ville være stor en dag og skrive sedlen selv, men den var temmelig uforståelig og fuld af kruseduller. Jeg kunne ikke skrive endnu, men gik alligevel op til købmanden og afleverede sedlen. Kræmer kunne heller ikke læse, hvad der stod. Han forklarede mig, at jeg skulle lære bog-

staverne, så kunne jeg selv skrive en seddel. Jeg fik en stor bismarcksklump at gå hjem på.

Endelig var der på hjørnet af Hundige Strandvej og Olsbæk Strandvej Ora benzintanken, og her slutter jeg min præsentation af butikkerne ved min barndoms Greve Strand.

Min skolegang

I august 1952 begyndte jeg min skolegang på Bordings Børneskole, der senere kom til at hedde Bordings Friskole. Den blev startet af Sigrid og Frede Bording for deres egne børn som havde nået skolealderen. Skolen byggede på Grundtvigs og Christen Kolds tanker med fortællingen i højsædet og uden eksamensræs før eleverne havde nået en vis alder. Klasserne gik udelt i syv år for derefter at fortsætte i præliminærklasse, gå ud eller gå et år om indtil den nødvendige modenhed var til stede. Skolen lå i lejede lokaler på Kochsvej 36 på Frederiksberg.

Der var store diskussioner om det kunne lade sig gøre, at jeg gik derinde, nu da vi var flyttet til Greve, heldigvis besluttede mor, at vi skulle prøve trods den lange vej. I begyndelsen blev jeg fulgt derind, jeg skulle med buslinie 121 til Toftegårds Plads og derefter gå til Kochsvej. Det var langt, så det første år tog jeg sporvognen til Rahbeks Allé og gik derfra.

Jeg lærte hurtigt vejen, og det var altid spændende, hvilken bus jeg skulle med. Busserne havde navne, 'Høje Bus', 'Todækker', og 'Røde Orm'. Busserne havde også påhængsvognene, små vogne som blev koblet på bussen. Man skulle ikke lide af køresyge, for de slingrede meget.

Det kunne meget nemt tage en halv time at nå til Toftegårds Plads. Var bussen yderligere forsinket, så var det fristende hvis linie 18 kom forbi at springe på uden sporvognskort. Jeg stod altid på bagperronen, så kunne jeg nå at springe af ved næste busstoppested, hvis konduktøren var på vej. Jeg har tit tænkt på, om det var derfor, Københavns Sporveje gik fallit!

Jeg var meget glad for at gå på skolen, og er mor og mormor taknemmelig for, at jeg trods lidt vanskeligheder, alligevel fik lov til at gå her.

Det var her jeg gennem fortælling og sang blev interesseret i mit fædrelands historie, dets digtere og forfattere og holdt især af, til morgensangen at synge Ingemanns dejlige salmer. Jeg har været så heldig i vuggegave at få en god sangstemme, og på skolen fik jeg lov til at folde mig ud, hvad det angik. Man lagde meget vægt på at vi skulle udfolde og dygtiggøre os med de evner vi havde fået. Jeg var glad for de danske sange, og her var Aksel Schiøtz mit forbillede. Så langt nåede jeg aldrig, men sangen har været og er stadig til stor glæde for mig.

Vi havde meget tidligt fremmede sprog, i tredje klasse engelsk og i sjette tysk. Derudover havde vi dansk, regning, fysik, geometri, gymnastik og håndarbejde.

Vores lærere var, foruden at være fagligt meget dygtige, også dygtige pædagoger. De så meget på det enkelte barns psyke og behandlede os derefter.

Jeg var meget glad for min klasselærerinde, Karen Andersen, som jeg fik stor tillid til, og denne har på smukkeste måde holdt sig op gennem årene, vi har stadig forbindelse med hinanden. Det blev skolen for livet som meningen med denne skole også var. Det var med stor sorg, jeg måtte forlade skolen, idet jeg ikke var moden nok til at komme i første præliminærklasse. Jeg havde mulighed for at gå et år om og det foreslog jeg da også mor, men det kunne der ikke være tale om, hendes barn måtte ikke gå om. Det var med angst og bæven jeg efter påskeferien 1958 mødte op på Greve-Kildebrønde Centralskole.

Det havde jeg nu ikke nogen grund til, for selv om meget var anderledes i forhold til det jeg kom fra, viste det sig, at de også her var mennesker, der forstod, hvor stor en overgang det var at skulle skifte skole på dette tidspunkt i ens liv, også hvad kammerater angik. Det var ikke så tit jeg havde kammerater med hjem fra Bordings Friskole, fordi jeg boede så langt fra dem, men et par af dem var mine gode veninder.

Både lærere og kammeraterne hjalp mig. Inspektør Helge Sørensen var enestående hvis der opstod problemer. Ruth Olofson var i første mellem min klasselærerinde, hun var en god støtte for mig det første halve år. Senere kom Abel Nielsen, den senere inspektør på Krogårdskolen og lærer Andreasen fra Greve landsby, hvis tålmodighed ingen grænser kendte, når det gjaldt zoologi og botanik.

Et år havde vi Ingrid Olsen som klasselærerinde og i gymnastik. Sidst men ikke mindst vil jeg nævne Axel Weis Bjerrum, senere viceinspektør på Krogårdskolen, ham talte jeg tit med om fremtiden, især da det stod klart, at jeg ikke kunne klare at gå op til mellemskoleeksamen på grund af min dårlige talbehandling og matematikken, som jeg ikke forstod en brik af. Jeg kunne lære sætningerne udenad, men jeg kunne ikke forklare og bruge dem til noget. Det viste sig senere hen at jeg var talblind. På dette tidspunkt var jeg meget ked af det, jeg ville så gerne have glædet min mor og derfor knoklede jeg for at klare det, men at gå op i regning og matematik ville være en dødssejler.

Det endte med, at Helge Sørensen og Abel Nielsen talte med mor om sagen. De blev enige om, at det var bedre jeg fik en udtalelse, den blev meget fin. Jeg har alt mulig grund til at være taknemmelig over den måde de tacklede det på.

Jeg fik lov til at gå længe i fjerde mellem, ud fra deisen at det jeg havde lært, kunne ingen tage fra mig.

Det var i fjerde mellem at jeg fik en tilbeder. Vi fulgtes hjem fra skole og hørte musik på mit værelse. En dag fik han den idé at han i et frikvarter ville give mig et kys.

Det ville jeg ikke finde mig i, så jeg gav ham en knaldende lussing, fordi jeg havde hørt, at hvis man kyssede en dreng, kunne man få børn, det var jeg bange for. Mor havde sagt, at hvis det skete, ville jeg blive smidt ud hjemmefra og det var jeg bestemt ikke parat til.

Mange år senere mødte jeg i bussen en mand, som jeg ikke umiddelbart kunne kende, pludselig spurgte han, om jeg var lige så god til at slå lussinger, som jeg kunne engang. Jeg beroligede

ham med, at jeg med årene var blevet noget blidere, og så lo vi begge, siden har jeg ikke set ham.

Fra skolen kom jeg på efterskole i Espergærde. Et højskoleophold blev det også til. I de senere år har jeg haft lejlighed til at tage enkeltfag i hf, dansk litteratur og religion, og håber i det kommende år at få historie med.

Men for en stund vender vi tilbage til Greve-Kildebrønde Centralskole og oplever en ganske almindelig skoledag i 1960 og lidt mere om andre ting, vi oplevede.

En dag på Centralskolen

Vi mødte klokken otte og når klokken ringede stillede vi op klassevis i skolegården, så gik vi ind i salen til morgensang og derefter til vores klasseværelser.

De første to timer skal vi have dansk med Ingrid Olsen. Vi hører bl.a. om danske forfattere, Jeppe Aakjær, Johannes V. Jensen og Martin A. Hansen.

Jeg var meget glad for dette fag, jeg syntes, det var interessant at gå ind bag forfatterens ord og prøve at nå frem til, hvad de ville med deres budskaber. Når vi blev hørt i lektier, skulle vi rejse os indtil vi fik besked om at sætte os. Vi havde ti minutters frikvarter, hvor vi skulle ud i gården, undtagen gangvakterne, det var jeg så heldig at blive. I tredje time havde vi svensk, det er ikke så let, som man skulle tro. Jeg havde heldigvis lettere ved det, takket være mit gode sprogøre. Så kom naturhistorie med lærer Andreasen, der var god til at gengive stoffet så levende, at jeg følte de dyr han talte om, var lige om hjørnet – hans timer var aldrig kedelige. Vi var ikke altid i klassen i disse timer, nogle gange var vi ude og botanisere. Lærer Andreasen var også viceskoleinspektør.

Spisefrikvarteret var på fyrre minutter, jeg gik ned i salen og spiste, op igen på gangen for at passe mit job som gangvagt. Efter denne pause skulle vi have tysk med vores tysklærer, lærer

Greve-Kildebrønde Centralskole med lærer Abel Nielsen, der senere blev inspektør på Krogårdskolen. Jeg er nummer to fra højre i forreste række.

Bjerrum. Jeg var glad for disse timer og for at lære tysk, som jeg vidste, jeg ville få brug for.

Inden skoledagen var forbi skulle vi ud og røre os, vi skulle have gymnastik. Om vinteren i gymnastiksalen, om foråret og hen til afslutningen på skoleåret, 21. juni, var vi ude på idrætspladsen. Her spillede vi håndbold, sprang højde- og længdespring og trænede til idrætsmærket. Det fik jeg nu aldrig. Efter skoledagen gik vi hjem og i gang med lektierne, som jeg for mit vedkommende skulle være meget omhyggelig med for at kunne dem godt til næste dag.

Der skete også andre ting ud over den almindelige skolegang. I tredje mellem havde vi sammen med vores parallelklasse ansvaret for skolekomedien. Vi skulle spille 'Et Folkesagn'. Det var meget spændende, jeg skulle spille en tjenestepige og var samtidig fortæller. Det var en ret stor rolle som jeg skulle kunne udenad, så jeg øvede mig meget derhjemme, jeg var jo sammen

med de andre i timerne. Til sidst måtte vi øve os sammen i gymnastiksalen efter skoletid. De fleste af dragterne måtte vi leje, der var dog nogle, som syede dem selv. Da elverpigerne så deres alt for luftige kostumer, nægtede de at gå på scenen. Der kom dog en løsning på problemet, da en mor fandt på, at de bare skulle have en hvid bomuldskjole indenunder. Så der kom gang i symaskinerne og forestillingen blev reddet.

Vi blev klar til forestillingen, som blev en stor succes, men på det tidspunkt havde vi også været igennem al den hektiske travlhed og nervøsitet, der hører sig til.

En anden stor begivenhed var min fødselsdag. Vi var heldige, os, som havde fødselsdag når vi var i skole, og det havde jeg. Der var stillet flag foran min plads og der blev sunget fødselsdagssang og derefter fik jeg lov til at dele bolcher ud. Et år skete der noget på min fødselsdag, som satte dybe spor i min bevidsthed.

Da jeg kom til skolen var flaget på halv stang. Næsten inden vi helt var samlet i vores klasser, stod inspektør Helge Sørensen og bad om ro, han fortalte, at lærer Skytte Christiansen fra Hundige gamle skole var død. Vi skulle holde et minuts stilhed, og så roligt gå hjem. Og stilhed blev der, den uhyggelige stilhed som kun kommer, hvor der er tale om katastrofer eller dødsfald. For en gang skyld gik vi uden at sige noget. Det varede lidt inden jeg blev mig selv igen og kunne glæde mig over min fødselsdag, men da jeg kom hjem var der en overraskelse til mig, min bedstemor og hendes søster, som jeg kaldte Besser, var kommet. De blev noget overraskede over at se mig så tidligt. Jeg fortalte, hvad der var sket, og både tante Inger, bedstemor og Besser var parat til at tale med mig om det og dermed også trøste mig. Først da kunne jeg glæde mig over min fødselsdag og de fine gaver, de var kommet med.

I tredje mellem var jeg med til årets skolebal i min fineste kjole, der var sart lyseblå, og absolut kun til bal. Så stod jeg der i en helt uvant situation, og håbede blot på ikke at blive bænkevarmer hele tiden. Bænkevarmer vil sige, at ingen byder op til

dans. Jeg blev nu budt op nogle gange, men nogen ørn til at danse var jeg ikke. Jeg hoppede som en krage og var stiv og klodset, selv om jeg havde gået til dans hos Lis Kofoed på Greve Badehotel.

Dansen havde jeg ikke i mig, men synge kunne jeg, og derfor blev jeg også opfordret til at afslutte festen ved at synge en afsensang.

Jeg sang 'I skovens dybe stille ro'.

Ro blev der også, da jeg var færdig, men så blev der klappet, og dermed steg agtelsen for mig i kammeraternes øjne. Det var jeg glad for, det var jeg nemlig ikke så vant til. Dengang fik vi til skoleballet pølser med brød og sodavand. Der måtte ikke medbringes eller drikkes øl på skolens område. Hvis man blev set med det, eller nogen af lærerne opdagede, man havde varmet op hjemmefra, så blev vedkommende omgående bortvist. Der skulle mere end en god opførsel til for at man kunne komme med igen.

Jeg havde svært ved at knytte mig til mine skolekammerater og forsøgte at komme ind i fællesskabet, da jeg kom ind i min nye klasse, men deres interesser var meget anderledes end mine, de diskuterede tøj i timevis.

Jeg havde en helt anden livsindstilling og interesser. Jeg var på en gang meget moden, samtidig med jeg på mange områder også var for umoden, nogle ville i dag kalde det for naiv. Jeg tænkte meget over tingene, jeg elskede naturen, var stærkt interesseret i at Danmark var mit fædreland og dermed også for dets historie.

Meget tidligt i min barndom fortalte min mormor mig om anden verdenskrig og modstandsbevægelsen, hvori hun også havde været aktiv. En overgang havde hun vist gjort det for grundigt, for i en stil skrev jeg, at det burde forbydes, at de kom i Danmark.

Min lærerinde skrev i stilehæftet, at jeg skulle passe på med at skrive sådan noget, selv om krigen for længst var forbi.

Jeg elskede den stille blide musik, og her fornægtede fædre-

landskærligheden sig ikke, idet de danske sange stod højt på min hitliste, mit store forbillede var Aksel Schiøtz. Jeg knyttede mig ikke rigtig til nogen i min klasse, jeg havde en sød veninde i Anne Schmidt-Sørensen, hun gik et par klasser højere end mig. Vi to oplevede mange dejlige timer sammen i både mit og hendes hjem, hendes far spillede af og til på violin for os, det var noget jeg holdt af, disse smukke vemodige toner gik lige ind i sjælen. Jeg mener også at hendes far hjalp os med haven derhjemme. Anne var med til min konfirmation som den eneste af mine jævnaldrene.

Mennesker der fik betydning for mig

Min mor var som nævnt fuldmægtig i Sparekassen for København og Omegn, tjenestemand, derfor kunne hun blive flyttet fra afdeling til afdeling. Det var netop det der skete, lige da vi flyttede til Greve. Hun blev flyttet til Hellerup afdeling, det var en meget lang vej, men hun trodsede det, og tog af sted fra busstop 32 klokken syv om morgenen, med linie 121 til Valby station, og derfra med S-tog til Hellerup. Herfra gik hun så et lille stykke. Hvis mor var lidt for sent på den hjemmefra, standsede busen lige udenfor vort hjem. Det var dengang der var tid til menneskelighed. Banken lukkede klokken femten. Så skulle hun først gøre kassen op, og stemte den ikke, måtte hun blive der til den gjorde det. Banken lukkede senere om fredagen, jeg tror det var klokken tyve.

På almindelige dage var mor hjemme omkring klokken atten, fredage var det så sent, at jeg nogle gange slet ikke nåede at se hende. Lørdag lukkede de klokken tolv, så var klokken som re-

gel femten inden hun nåede hjem, men så stod jeg ofte og tog imod hende, når hun kom, så skulle vi hygge os.

Tante Inger passede os i det daglige, hun ordnede alt i huset og var hjemmegående indtil jeg var ti år. Det var rart, at der både var mormor og tante Inger, det gav tryghed, en tryghed som de fleste børn ikke oplever i dag. Da hun begyndte på sit udearbejde, var det i første omgang som postbud i Greve-området, hun kørte sammen med et postbud, der hed Kaj, og var glad for sin postkørsel. Når der var særlig travlt, fik jeg lov til at dele reklamer ud.

Jeg var stolt over at få lov til at komme med på disse ture, fordi jeg dermed fik et godt kendskab til området og mødte folk, som jeg ellers aldrig ville have mødt.

Et ægtepar som jeg særlig husker var en fisker og hans kone Olga.

Det var ikke ret tit jeg mødte ham. De havde det nydeligste hus, foran stod en flagstang og rundt om den blomster i forskellige farver, der var altid så ryddeligt og pænt, og alt hvad jeg derefter tegnede var huse med en flagstang og blomster omkring. Bag i haven var der et skur til fiskeredskaber, ruser og net. Tidlig om morgenen tog manden ud på fangst fra Mosedede havn, nogle gange kunne vi være heldige at købe fisk. Vi fik altid kaffe hos dem med hjemmebagt franskbrød. Jeg kørte tit ned og talte med konen, så sad hun nogle gange og bødede garn, og vi hyggesnakkede medens hun gjorde det. En ting lærte jeg hurtigt, man måtte ikke komme mellem klokken tolv og fjorten, for så var det middag. De var tidligt oppe, og så ville de have deres middagshvil. Jeg ved ikke om det var hos dem, tante Inger engang havde købt nogle mærkelige fisk, men der skete følgende:

Jeg kom en dag ud i køkkenet, da jeg så nogle mærkelige tingester som lå og snoede sig på gulvet. Da jeg aldrig havde set ål før, for jeg ind i stuen og råbte: »Der er sorte slanger ude i køkkenet.« Det var noget, der kunne få de voksne til at holde op med at tale, og tante Inger for derud, hun havde glemt at hun havde lagt pakken med ålene på køkkenbordet. Det ville de ikke finde sig i, de havde snoet sig ud af papiret og var havnet nede på gulvet. Det varede lidt før alle var fisket op igen, det var mit første møde med en ål.

Der var en dame, der hed fru Olsen, som også skal med her, hun kom til at betyde meget for familien, især for mig. Hendes mand var stenhugger. De havde et stort hvidt hus, hvor der udenfor stod prøver på alt det han lavede, der var kunstfærdige fuglebade og dyr til at stille i haven. Han havde sit værksted i kælderen, resten af huset var lejet ud. De ejede et lille hus som hed 'Lille Bo', og her havde de deres hjem, det hele lå lige ved siden af Ryttergården på landsiden. Deres datter, Jytte, kom en overgang i huset hos os. Vi holdt meget sammen, hun var voksen, da jeg var barn. Fru Olsen kom og hjalp os med rengøring og storvask. Hun var godheden og hjælpsomheden selv, aldrig gik man forgæves til hende, altid havde hun tid til at forklare, hvis der var noget man ikke forstod, sagtmødt og godt førte hun sit liv på jorden. Jeg kan mange år efter huske den store glæde, hun havde, ved at invitere os over en dag mellem jul og nytår. Juletræet stod i havestuen med hjemmelavet julepynt, forskellige hjemmebakte kager og hjemmelavet chokolade. Hun havde også nået at lave en lille personlig gave til hver. Jeg var imponeret over hvad dette lille menneske formåede at lave ud af de små penge hun havde til sin rådighed. Det var mere værd end alverdens guld og glimmer, denne store menneskelighed. Hun burde have haft en buket af alle de smukkeste blomster og meget mere påskønnelse fra de voksnes side medens tid var.

En dag da vi kom hjem fra en ferie, var der nemlig ingen som kunne tage imod os mere. Fru Olsen havde været der, men hun havde glemt noget, og var løbet hjem efter det. Hun nåede aldrig

at vise os det. Hun glemte i sin iver at se sig for, da hun gik over vejen, hun blev kørt over og døde af sine kvæstelser næsten lige inden vi kom hjem. Det gjorde et uudsletteligt indtryk på mig, men årene har mildnet den store sorg jeg følte dengang.

Derfor skal hun med i mine erindringer og i tankerne vil jeg binde den smukkeste krans omkring hende, nemlig mindernes krans, bundet af markens smukkeste blomster til minde om det tapreste og mest dejlige og trofaste menneske jeg har mødt.

Mormor boede hos os og havde meget stor betydning for mig, hun var præstedatter, og havde været gift med Harald Holten-Nielsen, som i mange år var direktør for Vare- og Patentkommissionen i København. Han skulle have været et meget elskeligt menneske, jeg nåede desværre aldrig at lære ham at kende.

Han døde fem år før jeg blev født, men mormor fortalte meget om ham. Mormor fik fem børn, men hun fik kun lov til at beholde to, så hun havde igennem sit liv også prøvet noget. Hun var meget dygtig til mange forskellige ting, mest i det boglige. Hun passede os tit, når mor og tante Inger ikke var hjemme, hun var et elskeligt menneske, måske lidt

fjern nogle gange, men hun havde også på et vist tidspunkt haft en lille hjerneblødning. Hun var kommet så godt over den, at hun var i stand til at klare det meste selv, blot ikke bo alene. Hun læste højt for os og trøstede os, når vi var kede af det, og havde en englelig tålmodighed når hun skulle lære mig at lave en hestetømme, en slags hækling. Trods mormors ihærdighed lærte jeg det aldrig. Hun hjalp os, hvis mor var vred på os, så sagde hun bare: »Børn er børn og børn laver børnestreger.«

Det havde hun ret i og for det meste sagde mor så ikke mere. Tante Ingers mor boede i Roskilde, hun var ikke så tæt på som

mormor, men var sød og rørende overfor os, når hun kom. Hendes mand var død da jeg var omkring syv år gammel. Han var forhenværende cykelrytter, han døde da også på sin cykel. Han havde været formand ved KTAS medens han arbejdede.

Hvert år var bedstemor så sød at give os en ferie hos sig i fjorten dage, og sikken en ferie, hun vidste ikke alt det gode hun skulle gøre for os. Vi var en tur i Byparken til sankthansfest, jeg kan endnu se en træt pige for mig, og en lige så træt bedstemor vandre hjem fra sankthansfest og byfester. Vi besøgte hendes bror William Willumsen, der var borgmester i Roskilde. Det foregik i nystivede kjoler og med sløjfe i håret, jeg skulle være meget artig. Han var i øvrigt godheden selv.

Vores øvrige omgangskreds bestod af folk som mor kendte fra København og fra grundejerforeningen i Greve. Der var et par stykker af dem der kom meget hos os, og deraf to jeg lige nævner her. Den ene havde en guldsmedeforretning i Valby, fru Kofoed Hansen, hun var altid så sød ved os børn. Så var der vores læge fra Hvidovre, Ingrid Jørgensen. Når hun kom til middag og de var færdig med at spise, så havde de fælles interesse i puslespillet, og det kunne vare til ud på natten. Før jeg var tolv år gammel var jeg som regel ikke med ved bordet, når der var gæster.

Tante Inger havde en søster, der var gift og havde to børn, de kom ofte ned til os, især husker jeg frokosten anden juledag, hvor både min mors familie og tante Ingers familie var der. Min mors søster boede i Gørlev og var gift med en læge.

Det var nu mest tante Ingers søsters barn, Karen Holmstoel, jeg legede med, vi har stadig kontakt med hinanden, det har vi meget glæde af. Af mennesker fra Greve Strand husker jeg særlig en familie, der hed Nørgaard, de boede på en vej lidt længere nede mod busstop 31. Hos dem spillede mor, tante Inger og mormor kort, de kom til eftermiddagskaffe, jeg var også med, og når de havde spillet et godt stykke tid, fik vi snitter og te, imedens legede jeg med min medbragte dukke eller sad og læste, jeg har altid været glad for bøger. Det kunne godt blive langt ud

på aftenen, inden vi skulle hjem, så lå jeg bare og sov på deres senge, og det var spændende i sig selv.

Sommer ved Greve Strand

Omkring påske begyndte sommerhusene omkring os at blive beboet. Det gav liv til stranden og det var vi ikke kede af. Det var altid spændende, når husene blev beboet og om der var børn, vi kunne lege med. Var der det, så legede vi med dem, så længe som de nu skulle være der, for nogle lejede husene af ejerne, og andre var det ejerne selv, der boede i dem. For et stykke tid kunne vi så, selv om det ikke var så pænt, svigte vores faste kammerater fra Ora tanken, men det varede aldrig ret længe, før vi fandt sammen igen. De var med til vores fødselsdage og vi til deres og for det meste gik det da også godt, men jeg kan særlig huske en fødselsdag hvor vi formentlig var kommet lidt op at toppes, og hvor jeg lige så stille luskede af, uden at sige noget til nogen. Der blev selvfølgelig stort postyr, da man opdagede, jeg var væk. De ringede hjem til mormor på Hundige 795, hvor de fik at vide, at der ikke var grund til bekymring, for jeg sad stille og legede ude i haven. Men det fik jeg ikke lov til ret længe, jeg blev uden nåde sendt tilbage til fødselsdagen, og måtte oven i købet sige undskyld for, at jeg var gået. Det syntes jeg var lidt uretfærdigt, fordi jeg var jo bare gået hjem. Men ved den lejlighed lærte jeg, at man måtte blive på stedet indtil fødselsdagen var slut.

Når sommerferien var begyndt og skolen slut for et stykke tid, havde jeg den dejlige fritid. Den brugte jeg bl.a. til at gå til svømning nede ved det gamle kommunekontor, Granhaugen. Når man boede ved stranden var det en nødvendighed, at man kunne svømme, og efterhånden blev jeg så dygtig, at jeg tog svømmemærket. I nogle år først i 1950'erne havde vi ferieborn fra København, de var hos os fjorten dage ad gangen. De allerfleste kunne jeg godt med, andre var jeg knapt så meget på bøl-

gelængde med, men vi fik det altid til at gå, en tur ved stranden, så var uoverensstemmelserne glemt. Det blev for nogles vedkommende også til venskaber mellem børnenes forældre, mor og tante Inger. Der var især et hold som kom meget hos os, om aftenen tog de voksne til Restaurant Strandlyst for at spise og danse, eller de tog på Klintekroen som desværre brændte og aldrig blev genopbygget.

På Klintekroen nåede jeg aldrig at komme med, men Strandlyst har jeg været på mange gange. I den ene ende var der indrettet bagerbutik, og som jeg husker det, var Strandlyst kun åben om sommeren.

Sommeren bød også på mange dejlige ture langs med stranden. Der hørte strandret til vores hus, så vi havde en nøgle til at lukke en låge op med, lågen lå nede ad Olsbæk Strandvej ned mod Olsbækken. Vi gik altså fra 'vores strand' og hele vejen ned til Greve Badehotel, hvor vi så var inde og drikke eftermiddagskaffe og spise kager, vi sad gerne på den overdækkede terrasse og så ud over Køge Bugt. Nogle gange gjaldt turen også chokoladeforretningen 'Tutta' med de eftertragtede store flødeboller. Nogle gange gik vi fra 'vores strand' ned mod Olsbækken og havnede ved Hundige Strandkro, det som senere kom til at hedde Delfino. Nogle særlig store udflugter havde vi ikke, undtagen de fjorten dage i Roskilde, som var dejlige.

Det var ikke nødvendigt at tage nogle steder hen, for vi havde det hele ved stranden, på terrassen og i haven. En dag legede jeg hjemme i haven med dukkerne, men der var noget forkert. Inden man kunne have børn, måtte man være gift, så jeg gik op til mormor og spurgte, om hun havde en gammel kjole, som kunne fungere som brudekjole, for nu ville jeg giftes, ellers kunne jeg ikke lege at dukkerne var mine børn. Mormor gik med på spøgen, men kunne ikke lade være med at le, der skulle sandelig være orden i sagerne.

I 1955 ændrede vores sommerbillede sig noget, idet mor fandt på at leje huset på Hundige Strandvej ud til mennesker som hav-

de behov for at holde ferie ved stranden og koble af fra deres normale omgivelser. Det var også fortrinsvis om sommeren min mormor tog ned til sin anden datter i Gørlev. Det var altid kedeligt når mormor var væk, dagene føltes så lange uden hende. Hele familien skulle helst være om mig, jeg følte mig utryk ved det andet. Det første år vi lejede huset ud ved Greve Strand, boede vi selv i den lille sidebygning ned mod Olsbæk Strandvej, men det var for trangt, så næste år fandt mor på at leje et sommerhus ved Vallensbæk Strand. Det lå sammen med en masse andre huse fordelt over et stort område, det var små blokhuse. Der var ikke indlagt vand eller elektricitet så lyset var ved hjælp af petroleum og to blus til at lave mad på ved hjælp af flaskegas. Der var også et isskab, så mælken kunne holde sig frisk. Oppe ved vejen, ved indgangen til pladsen, lå der en kiosk som solgte alt mellem himmel og jord.

Der var også en restaurant ved området som hed Den Grønne, her var E. Feldthusen direktør. Her var spisning og bagefter dans til et stort orkester. Man afleverede pænt sit tøj i garderoben, og det var her mor og tante Inger for en tid fungerede som gardero-bedamer, med til jobbet hørte også at gå med en bakke og sælge cigaretter m.m. Rundt om på terrænet var der vandposte. Der lå også en toiletbygning, der var intet toilet knyttet til de enkelte huse. Den Grønne og dermed hele området åbnede til påske og lukkede igen 1. oktober. I to år boede vi ved Den Grønne, så fandt mor et sommerhus på Valbo Allé, der var lidt større og lidt mere komfortabelt, idet der var indlagt elektricitet og vand. Toiletet i haven var et gammeldags 'das'.

Det var ikke kun i skoleferierne vi lejede ud, efterhånden blev det længere hen på året, og det skyldtes, at der var nogle dansk-amerikanere der havde udset sig vores hus til at bo i, når de var i Danmark. De var her mindst en månedstid, og jeg syntes det blev senere og senere de kom, eller også var det bare fordi de blev længere. Men uanset hvor vi boede, var vi altid med til Grevedagene.

Efterhånden blev det for dyrt og svært at blive ved med at

leje huse, så sidst i 1950'erne lejede mor en grund på Vesterbjerg i udkanten af Greve landsby. Hendes planer gav i begyndelsen lidt bryderi, fordi grundene var lagt ud til helårsbeboelse, men med særlig tilladelse, jeg tror det var på enten fem eller ti år. Der skulle også hus på grunden, og derfor købte hun et dejligt bjælkehus og fik det sat op. Jeg kan tydeligt huske den store blokvogn som i den tidlige morgen holdt foran grunden, og vi var ellevilde, for det var så hyggeligt, at vi med det samme kunne lide det. Nu kunne vi selv om hvornår vi flyttede ned på Hundige Strandvej igen. Bjælkehuset bestod af en verandastue, hvor vi sad og nød det så snart der var sol. Der var en lille midterstue, to små kamre, køkken og badeværelse med toilet og elektricitet.

Jeg var på dette tidspunkt flyttet til Greve-Kildebrønde Centralskole og det var nemt at komme til skolen på cykel. Vi handlede lokalt i Greve landsby, hos købmand Herum på hjørnet, det var en rigtig gammel købmandsbutik med alle mulige forskellige ting, som man havde brug for.

Vi var til bal og gymnastikopvisning i forsamlingshuset Godthaab, og hvor var det hyggeligt og morsomt at være med.

Hvis vi går ned ad Bygaden mod Vesterbjerg har vi på venstre side den gamle skole, kirken og præstegården, det er alle smukke gamle bygninger, som minder om en tid for længe siden, nostalgisk, men tiden har nok været hård at leve i, især for de fattige. Til højre side lå brødsalget, hvor vi købte mælk, is, brød og slik. Brødsalget var så smukt og idyllisk med stråtag, jeg beundrede det tit, fordi det var så velholdt. Men en morgen vågnede vi ved den uhyggelige lyd af brandsprøjter og selv hvor vi boede lugtede der kraftigt af røg, jeg skulle i skole og cyklede ned ad hovedgaden, men ved brugsen kunne jeg ikke komme længere, hele gaden var spærret af, og der var et opløb uden lige, det var brødsalget, som var brændt. Jeg glemmer aldrig det syn da jeg så konen stå der helt i chok med svedet hår, jeg havde sådan en medlidenhed med hende og hendes familie, jeg kunne ikke fatte, at det var dagen før jeg havde været inde og handle

og alt var som sædvanligt. Brødudsalget blev bygget op igen, men i nyere stil og uden stråtag, og jeg syntes aldrig det blev det samme mere, men sådan en brand giver stof til eftertanke. På højre side er brugsen, hvor vi handlede. Brugsuddeleren hed Rindom. Overfor brugsen lå Greve Hospital (opført 1710), som ikke var et hospital i egentlig forstand, men et fattighus. Her legede jeg med nogle børn og gik i byen for nogle ældre folk. Jeg kan huske, at der var kummerlige forhold, jeg var kun inde i køkkenet, men der så frygteligt rodet ud. Greve Hospital er flyttet til Frilandsmuseet i 1976. Jeg var for nogle år siden ude og se det – underligt at se huset – hvor jeg selv havde været og set det i brug, havne på museet i Lyngby nord for København. Min mands kommentar var: »Der kan du se, hvor gamle vi bliver efterhånden.«

Når vi kommer hen til vejen som drejer op til Gjeddesdal, ligger der et stort hus, engang var det Greve Afholdshotel. Videre op mod Vesterbjerg kommer vi til en hyggelig lille gård hvor gartner Jens Nielsen boede, han og hans kone blev vi snart gode venner med. Vi kom der tit til eftermiddagskaffe, så spillede de kort, og vi fik en dejlig middag, konen Ane var sådan et sødt menneske. Jens Nielsen var en rar bedstefar for os. Jeg fik lov til at bundte persille, plukke jordbær, solbær og stikkelsbær, som han kørte på torvet med. Jeg fik femogtyve øre pr. plukket pund (i dag ½ kilo), og selv om det i dag syntes lidt, kunne det godt blive til noget alligevel. Jeg var stolt over at kunne tjene penge selv.

Efterhånden blev det også kedeligt med den lange sommerferie, så jeg tog blomsterløg op og gravede kartofler op på det nærliggende Krogen, og derfra gik det så videre til de forskellige gartnerier, bl.a. Nymann Jensen på Lillevangsvej og Kildebrønde frugtplantage. Jeg var glad for at være alle de nævnte steder, Nymann Jensens var særlig flinke, der kom jeg altid ind i eftermiddagspausen og fik kaffe sammen med dem.

Desværre endte dette samarbejde brat, fordi min mor syntes, jeg fik for lidt for mit arbejde, så måtte jeg ikke komme der

mere. Det var mor som havde uret, de kunne ikke drømme om på det sted at undervurdere mit arbejde. Jeg fik to kroner i timen, det syntes jeg selv var fint, og jeg var meget ked af det bagefter. Tilbage til Greve landsby, for jeg nåede jo ikke hjem. Fra Jens Nielsen skulle vi bare lidt længere frem, skråt over gaden, så var sommerhuset og dermed mit hjem i sigte. Skulle vi købe æg, kunne vi købe dem to steder, nemlig på Bakkegården, som lå på en bakke, ad en bagvej bag Greve Hospital, eller på Grevegården, i dag Greve Museum.

På min vej hilste jeg på vor faste lillebilvognmand Jeppesen.

Dagligliv, efterår og vinter

Når sommeren havde sunget sin sidste sang, blev der stille ved Greve Strand, sommerhusbeboerne havde forladt sommerkvarteret for at tage ind til deres lejligheder.

Skolen begyndte og efteråret kom med gyldne farver og midt i det kom efterårsferien, hvor mor tit tog fri for at være sammen med os. Enten tog vi en bytur til København eller Køge og gik i biografen, somme tider fik vi lov til at komme ned til bedstemor. Her var der også tilbud for børn, men vi nød nu i de mørke efterårsaftener at sidde og hygge os med at spille kort med bedstemor, så lavede hun kakao til os og fortalte om sin barndom og ungdom, og de historier var det bedste vi vidste. Aftenerne gik strygende og inden vi vidste et ord af det, så skulle vi i seng, og stjernerne lyste ned til os i den stille aften, som hurtigt blev til nat. Hvor var de dage gode og trygge hjemme hos bedstemor, en egen stemning som i erindringen står så tydeligt for mig.

Hjemme ved Greve Strand gik jeg ofte tur med hunden i disse sene efterårsdage. Strandgræsset stod og viftede sørgeligt i vinden medens bølgerne sagte rullen nåede ens sanser. Sommerhusene lå nu øde og forladt, snart ville de blive dækket af årets første sne, blidt og stille ville den dale ned og kaste sit skær over hele landskabet. Så kunne jeg kælke sammen med Jytte og

Bente og lave snemænd. Men vinteren bød på mange andre ting foruden skolen og ture, jeg havde også nogle ting jeg gik særlig op i. Jeg havde fra naturens side fået en god sangstemme og den blev udviklet ved, at jeg var med i et kor hos Vibeke Poulsen. Samtidig lærte jeg også at spille klaver. Jeg kom en gang om ugen efter skoletid til hende på Vesterbrogade og min skole lå på Kochsvej.

Jeg elskede at synge både når jeg var glad og ked af det, og det havde stor betydning for mig at være med i koret her. Efterhånden blev vi så dygtige, at der blev sendt bud efter os. Jeg kom også med i luciaoptog gennem alle afdelingerne i Have-manns Magasin for derefter at ende oppe i den fine restaurant, hvor vi så sluttede af med et par julesange og fik kage, sodavand og gaver. De første år havde luciabruden levende tændte lys i kransen på hovedet og vi andre holdt stager med levende lys i hænderne. Det blev dog hurtigt lavet om, da det var for farligt med levende lys. Det blev ændret til elektriske pærer.

Vi var ude at synge for de polioramte børn, og det var gribende at se deres glæde over, at vi kom. Øjnene var så blanke i lysets skær, mange af dem var ikke ret store, det var en frygtelig epidemi, og det var bare om at glæde dem så meget som muligt. En dag fik min sanguddannelse en vending, som jeg slet ikke havde turdet det håbe på.

Mellem sangtimen og klavertimen havde jeg en pause, og en dag fik jeg sådan en lyst til bare at synge og uden at tænke nærmere over det begyndte jeg at synge 'Hør den lille stær, den er åh så fornøjet', mens tankerne fløj, fløj jeg med stæren vidt omkring. Pludselig stod Vibeke Poulsen ved min side, jeg havde slet ikke opdaget at hun var kommet ind. Så sagde hun følgende: »Jeg vil og kan ikke lære dig mere, du skal prøvesynge for Sylvia Schierbeck,« det var Poul Schierbecks kone. Jeg var noget benovet, da jeg ugen efter stod ude ved denne berømte opera-sangerinde, men det gik meget fint, også hun var begejstret over den varme og følsomhed, der var i min stemme, så hun tog mig omgående som sin elev. Det var jeg bestemt ikke snydt med,

hun var en bestemt dame, men hun var meget dygtig og jeg fik lært mange gode ting hos hende.

Sangen har vinger

Det ene fører det andet med sig, og jeg sang ved flere lejligheder solo, bl.a. ved elevkoncert i Hornung og Møllers koncertsal. Det var overvældende for så lille en pige, men jeg skulle opleve noget som jeg aldrig skulle glemme. Jeg havde den store oplevelse at få lov til at synge til juleaftensdags koncerten i Wivex. Dels var jeg med i luciaoptøget, og dels skulle jeg synge solo 'Julen har bragt velsignet bud'. Det gjorde jeg med en kendt kapelmesters hånd i min, ingen ringere end Teddy Pedersen. Han knugede min hånd, medens jeg sang, som jeg aldrig før eller siden kom til at gøre det, da jeg var færdig var der død stille i lokalet. Jeg kiggede forskræmt op på ham, men så hviskede han disse ord: »Jeg har aldrig hørt så lille en pige med så smuk og følsom en stemme, bliv ved at træne den og du vil nå langt.« I

det samme brød klapsalverne løs, og jeg måtte ind flere gange inden publikum holdt op. Vibeke Poulsen var meget stolt på mine vegne, men der skulle komme mere. Sidste gang jeg blev kaldt ind, gav Teddy Pedersen mig en lille gave i form af en brun bamse, og jeg var ellevild. Jeg mødte ham desværre ikke mere, men glemte ham gjorde jeg aldrig. Han var med til at be-

rolige en lille pige så meget, at hun gav alt det bedste, hun havde i sig, og dermed kom det til at blive en af de lykkeligste dage i mit liv.

Da jeg kom hjem ringede Sylvia Schierbeck og roste mig for den meget smukke måde jeg havde sunget på. Jeg kunne ikke forstå, hvordan hun havde hørt det, når hun ikke var til stede, men hørt det havde hun, fordi det blev transmitteret ud over det ganske land via Statsradiofonien, det var godt, jeg ikke vidste det, da jeg stod derinde. Derhjemme var de stolte af mig og det blev alle tiders juleaften. De høje tinder nåede jeg ikke, uoverensstemmelser mellem Sylvia Schierbeck og min mor gjorde, at sangundervisningen måtte stoppe, og selv om jeg kom et andet sted hen, blev det aldrig det samme mere.

Det skulle blive til endnu en stor oplevelse i forbindelse med sangen. Min mors veninde, Ellen Simonsen, blandt venner kaldet Simon, giftede sig i en ung alder og flyttede til Oakland i Californien. Det var planen, at hun skulle besøge os i 1958 og høre mig synge, men på grund af hendes mands sygdom og død kom hun ikke.

For at glæde hende, besluttede mor, at vi skulle få lavet en grammofonplade. 21. maj 1958 blevet pladen optaget. Jeg sang tre sange, de to med kendte børnemelodier og en ny tekst, som mor skrev. Den ene som en hyldest til mormors firs års fødselsdag, den anden var en hyldest og tak til Simon for hendes trofasthed gennem årene.

Den tredje sang var fra en gammel 78'er plade, det var 'Lille Kornblomst', der oprindeligt blev sunget af Johannes Wahl. Når jeg sang denne smukke sang, var jeg ikke i stuen, nej, så var jeg ude på marken midt iblandt korn, valmuer og kornblomster, da bølgede kornet for vinden og jeg følte mig aller-

bedst tilpas. Grammofonpladen skabte stor glæde og overraskelse i Oakland, mindre derhjemme, mor syntes godt jeg kunne have gjort det bedre. Noget skete der i forbindelse med den plade, for mor blev tændt på, at jeg igen skulle have undervisning, så hun ringede til Johannes Wahl for at spørge, om han ville høre mig synge og måske tage mig som sin elev.

Han indvilgede, jeg mødte op og sang for ham, jeg sang 'Lille Kornblomst'. Han blev nærmest forbløffet over så lille en pige med så god en stemme.

Han ville gerne have mig som elev, hans betingelse var, at jeg skulle kunne synge fra bladet. Det kunne jeg ikke, jeg havde ikke lært noder, derfor henviste han mig til Wilfred Kjær, som ville kunne lære mig det, derefter skulle jeg komme tilbage til Johannes Wahl.

Jeg havde et meget fint gehør, og det var meget nemmere at lære tingene ud fra det, end at skulle mase med den svære node-læsning. Det lærte jeg aldrig og blev derfor aldrig elev hos Johannes Wahl, der kunne have lært mig meget. Ham, der var hårdt ramt i livet og derfor så menneskelig. Han indgød både respekt og tillid i hans måde at være på. Det var en meget stor oplevelse at træffe ham og det gav stof til eftertanke, nemlig hvor glad man skulle være for, at man hver morgen kunne stå op uden gener og bare gøre det, man ville.

Der var i mange år stille omkring min sang, men kærligheden til sangen og musikken forsvandt aldrig, og der gik mange år før det atter blev til noget med sangen.

I første omgang på Uglegårdsskolen i Solrød, senere kom jeg med til Gladsaxe Kor- og Musikskole og på Musikhøjskolen i København. Jeg havde samme lærerinde alle tre steder, Dorrit Hammer, alle tiders lærerinde. Ved hendes undervisning og interesse opnåede jeg at få mit store ønske om at blive kirkesanger opfyldt, henholdsvis i Boholte Kirke og Borup Kirke foruden afløsning, bl.a. i Havdrup, hvor jeg bor.

I Havdrup Kirke hed organisten Lily Engell, hun og jeg fik et dejligt samarbejde, hvor vi også havde glæde af at underholde

på plejehjem. Særligt mindes jeg Borup Plejehjem og de fire adventssøndage.

Lily spillede og jeg sang. Når jeg holdt pause, spillede hun forskellige kendte melodier. Det var et vidunderligt samarbejde, som vi fik megen ros for, men træerne vokser som bekendt ikke ind i himlen.

En dag var det slut, Lily Engell døde, kun tres år gammel. En af de personer der havde haft meget stor betydning for mig, var ikke mere. Efter hendes død mistede jeg totalt lysten til at optræde og synge, der var så mange minder som bandt, jeg opgav det helt.

Efter to år som kirkesanger sagde jeg farvel og tak, klaveret stod urørt i et helt år inden jeg atter fik mod til at synge og spille herhjemme. Et sangkapitel var slut.

Nye tider

Som man nok kan tænke sig blev det tit sent på dagen inden jeg kom hjem fra København. Det var ikke så sjældent middagsmaden stod på bordet, når jeg kom ind ad døren. Vi fik altid to retter mad, forretten kunne bestå af kærnemælkssuppe eller tomatsuppe, efterretten af frikadeller med sovs og kartofler, på hverdage. Søndag kunne menuen bestå af flæsketeg, kalve- eller oksesteg, til påske var det tit kylling. Til dessert fik vi enten budding, citronfromage, og en sjælden gang is eller trifli, når vi havde gæster. Efter spisningen var der opvasken, som jeg for det meste hjalp til med og lektier, og dem blev der flere af som årene gik. Så var det tid til at gå i seng. Hvis jeg ville læse i sengen, skulle jeg om vinteren være i seng klokken tyve, lyset blev slukket klokken enogtyve, men der var noget som hed en lommelygte og den kunne bruges, f.eks. hvis bogen var for spændende. I ferierne skulle jeg bare være i seng klokken toogtyve. Der tog man det ikke så højtideligt, og skulle man noget om aftenen, kunne tiden heller ikke holdes.

Der er ting fra ens dagligdag, som jeg særlig har i min erindring, det vil jeg fortælle om her. En dag jeg kom hjem fra skole var der travlhed i huset, mor havde nemlig besluttet at vores gamle komfur i køkkenet skulle rives ned og i dets sted skulle vi have oliefyr i vaskehuset og et nyt elkomfur i køkkenet. Det var som at tage afsked med en god gammel ven, det havde både givet varme ud i rummene og brugt til at lave mad på, som jo var komfurets vigtigste funktion. Når man skulle lave mad og dermed også regulere varmen, tog man de forskellige ringe af, alt efter hvor meget ild der skulle være. Det strejkede aldrig, når blot man huskede at fodre det med kul. En af de vigtigste grunde til at mor ville have det skiftet ud, var, at mormor en dag var ved at falde og plantede begge hænder på det varme komfur. Hun brændte sig frygteligt, og det varede længe før sårene helede, da man ikke dengang kendte metoden med at putte de brændte steder i vand, man brugte brandsalve, og det gjorde ikke sagen bedre. En fordel ved det nye elkomfur var, at jeg nu selv kunne varme mad, hvis det af en eller anden grund skulle være nødvendigt, eller sætte kartofler over, hvis jeg kom hjem før de andre. Mit forhold til oliefyret var i lang tid dårligt, og det kom sig af, at den første gang jeg skulle se det fik mig en forskrækkelse af de store. De voksne var meget glade over forbedringen og derfor syntes de også, jeg skulle se det. Da de kaldte kom jeg stormende og kom lige indenfor vaskehusdøren, da det satte i gang med et ordentligt brag. Ingen havde tænkt på at fortælle mig, at sådan gjorde det, når det skulle i gang. Jeg for ud ad døren, idet jeg råbte: »Tror I, jeg frivilligt vil sprænges i luften.«

De voksne kunne ikke lade være med at le, men der gik meget lang tid før nogen fik mig lokket derind igen. Jo, oliefyret havde fra først af sat sig i respekt.

Omkring 1958 kom der endnu et uhyre til huset som revolutionerede hele vores hverdag, vidunderet hed fjernsyn, et fjorten tommers Linnet og Laursen. Jeg kunne da godt se det var en stor opfindelse, men det ødelagde alle vores hyggeaftener med snak, højtlesning, kortspil og lytte til grammofonplader. Vi hørte dan-

ske sange med bl.a. Aksel Schøitz, de gamle revyviser med Liva Weel, Lulu Ziegler, der var Victor Cornelius, hvis stemme smeltede alle hjemme hos os.

Vi hørte Raquel Rastenni, Elsa Sigfuss, Elsa Jena, og om søndagen hørte vi ønskekoncert med alle mulige forskellige af datidens kunstnere.

Alt blev en saga blot ved fjernsynets komme. Nu var det endog svært at passe spisetiderne, for ikke at tale om kaffen og teen, som blev indtaget foran vidunderet i tv-kopper, det vil sige at kagetallerken og underkop var ud i ét, og så balancerede man på et tæppe nede på gulvet.

Man inviterede naboer og venner ind for at de sammen kunne se fjernsyn alt imedens kaffe og kage blev indtaget uden der blev sagt et ord.

Det var kedeligt.

Men hvad så vi, Aktuelt og krimiserier. Jeg husker tydeligt en som hed 'Halstørklædet', der var underholdning med Svend Pedersen, 'TV i Tivoli' med Volmer Sørensen, for at nævne nogle af dem.

Nogle gange var der ingen udsendelser efter Aktuelt, så kom speakerpigen frem og sagde følgende: »Nu spiller og synger Victor Cornelius og så er der ikke mere for i dag.« Men det var nu ikke kun Victor Cornelius, der måtte stå for skud, der var også en, som man kaldte Greven (Willy Grevelund), der af og til spillede, når der ikke var nogen programmer.

Jeg foretrak nu Victor Cornelius, han havde sådan en blid måde at synge og spille på, og den dag i dag, når jeg hører hans sange, standser jeg automatisk op og lytter, fortabt i minderne. Jo, fjernsynet var kommet for at blive og efterhånden vænnede man sig til det, og der var også mange fine udsendelser iblandt.

Men nu vil jeg gå over til at fortælle om årets fester i 1950'erne. Jeg glemte lige i forbindelse med nyanskaffelserne at nævne at i 1958 fik vi også vores første køleskab, men det vakte ikke nær så stor opmærksomhed, derfor var jeg lige ved at glemme det.

Årets fester

Nu går jeg over til at fortælle om årets fester. Vi starter den første weekend i august, det skulle være så tidligt at også sommerhusbeboerne havde glæde af denne fest. Grevedagene startede oprindeligt i 1945, overskuddet gik til de nødstedte i Holland, som havde været offer for store oversvømmelser.

Da de ikke behøvede hjælp mere, havde Grevedagene haft så megen succes, at de var kommet for at blive, behov for pengene var der også, idet vi efterhånden blev flere og flere ved Greve Strand og der var efterhånden brug for en hal til store arrangementer og sportsudøvelser. Det eneste samlingspunkt på den tid var den store sal ved Greve Badehotel, men da den brændte to gange, medens jeg boede ved Greve Strand, blev man klar over hvor meget brug der var for en sal/hal mere. Det blev ikke blot til én, men to haller. Altså, Grevedagene fortsatte til stor glæde for os alle. Grevedagene startede så småt fredag eftermiddag, hvor der fra busstop 31-34 blev sat boder op langs Hundige Strandvej for så at slutte nede ved den store plads foran Greve Badehotel, der nu hedder Greve Strandkro. Her var pladsen fyldt op med alle mulige boder, hvor man kunne prøve mange forskellige ting, der var en lille butik, hvor man kunne købe forskellige ting, der var tombola, skydetelt, karrusæl, der var en pølsevogn, hvor man kunne købe pølser med brød, is og slik. Kort sagt var det et slaraffenland for børn og voksne. På pladsen var der også bygget en stor scene op, og der var forskellig underholdning fredag eftermiddag, hvor Helge Sørensen åbnede Grevedagene officielt. Bagefter var der sangere, klovne og tryllekunstnere, lørdag eftermiddag var børnenes dag indtil klokken atten. Derefter blev det de voksnes tur til at holde fest.

Der blev nemlig holdt festmiddag med efterfølgende bal lørdag aften, hvor børn ikke havde adgang. Derfor var det så spændende at gå ned langs stranden, op ved badehotellet og snige sig

hen til den store sal, hvor de sad og spiste og kigge ind ad vinduerne. Det var et utrolig flot syn, tjenerne i fine uniformer serverede, damerne var i lange kjoler og mænd i smoking. Der var dæmpet musik til middagen og tonerne strømmede ud til mig og fik mig til at drømme og længes efter at blive stor nok til at komme derind. Det nåede jeg aldrig på Grevedagene, for da jeg var stor nok til at kunne deltage, havde Grevedagene skiftet karakter, så det var nok godt det blev ved drømmene fra midten af 1950'erne. Medens Grevedagene stod på, var der ingen faste spisetider, vi kom bare hjem, når vi var sultne, det var bare om at være der så meget som muligt så længe det stod på. Vi fik fem kroner én gang for alle, så måtte vi selv administrere dem til forlystelser, is, sodavand og pølser. Men det kunne også blive til meget når de fleste af forlystelserne kostede femogtyve øre, højst halvtreds øre, så passede man godt på, kunne man endda have noget tilovers.

Søndag formiddag var der opvisning og kapsejls på Køge Bugt og jeg kan særlig huske et år, hvor der var en lille dampbåd med, det var vi meget betagede af. Bådene startede fra København og sejlede langs bugten, det var et meget smukt syn. Sent søndag eftermiddag var det slut med Grevedagene for det år, så var der kun at glæde sig til Grevedagene til næste år. Alle gevinsterne til tombolaer og lignende blev givet af de handlende til Grevedagenes bestyrelse. Alle var med til at gøre disse dage så festlige som mulige. Men der var meget at glæde sig til efter Grevedagene var overstået, for den 10. november holdt grundejerforeningen sit årlige andespil på Greve Badehotel, og her måtte børn over syv år godt deltage.

Der var først middag på hotellet oppe i de fine lokaler, det var utrolig spændende den første gang jeg var med. Vi blev hjemmefra instrueret i, hvordan man opførte sig, når vi kom ind på hotellet, og gjorde vi ikke som der blev sagt, blev vi sendt hjem igen, men det var alt for spændende en dag til at man ikke kunne opføre sig ordentligt. Menuen stod på andesteg med alt mulig tilbehør til, og i de første år fik vi citronfromage, men senere gik

man over til æblekage med flødeskum. Første gang jeg var med, undrede jeg mig over, at vi skulle spise på sølvtallerkener og da det blev min tur til at skulle øse op, var jeg lige ved at øse op på sølvtallerkenen. Så kom tjeneren med en tallerken af porcelæn og forklarede, at den skulle stå oven på dækketallerkenen, så blev jeg det klogere. Vi spiste med sølvbestik, nej, hvor jeg dog nød at sidde på dette smukke sted, for der var så meget at se på, og der var jo også mange vi kendte ved bordene omkring os.

Inden vi børn kunne rejse os skulle vi spørge om forlov, og først da kunne vi gå ned i den store sal, hvor alle gevinsterne til årets andespil lå. Det var igen de handlende som gav gevinster til denne fest, og det var helt overdådigt. Foruden ænderne var der store købmandskurve, gavekort til de forskellige forretninger og legetøj til os børn. Hovedgevinsten var et år en dukkevogn, som jeg var heldig at vinde, et år vandt jeg en bamse og et andet år et bundt servietter, det var jeg meget glad for, for dem samlede jeg på, jeg syntes det var så spændende at se alle de forskellige motiver. Inden spillet gik i gang købte vi kort hos en fra bestyrelsen, ligesom de også skulle se vores adgangskort. Når alle gevinsterne var udtrukket og vundet, kom orkestret og de voksne skulle nu danse, medens vi børn så på. Senere fik vi kaffe, chokolade og småkager. Som aftenen skred frem blev øjnene mere og mere trætte, men vi ville blive til det sluttede ved midnat og derefter gik alle hjem efter en dejlig aften. Årets andespil var ovre, men så kom den store julefest, tredie eller fjerde juledag.

Af alle årets fester står julefesten i en særlig glans for mig. Det var grundejerforeningen som stod for arrangementet. Allerede et par uger før jul blev der ringet på døren om man ville støtte årets julefest eller købe billet til den. Vi ville meget gerne med, stolt var man, når billetten var i hus. Det var gerne mormor som gav billetten, men da vi blev lidt ældre og fik lommepege, kunne vi selv betale den.

Jeg glædede mig utrolig meget, for det var ved den lejlighed

jeg kunne vise mit nye juletøj. Et år havde jeg fået den sødeste blå taftkjole, og bæltet var et sort fløjlsbånd og på fødderne sorte sandaler, så jeg var så flot, som jeg kunne blive. Selve festen startede med, at alle børn samledes udenfor den store sal, og når musikken spillede op til march, gik vi ind to og to sammen, for derefter at spredes til en stor kreds nu også med de voksne i en anden kreds. Jeg kan endnu huske det gys, der gik igennem én, når man stod der over for det store træ med alle de levende lys, som skinnede fra hver en gren på det julepyntede træ. Det var så smukt, at det var svært at beskrive, så overvældende var det med alt den fine pynt i form af hjerter og kræmmerhuse, små glasfugle og engle i glanspapir. I hjerterne og kræmmerhusene var der slik.

Der var en nissefamilie, som legede med os, og en masse voksne fra bestyrelsen og frivillige, der passede på, vi ikke kom for tæt til lysene. Det var farligt med de levende lys, så senere kom der elektrisk lys på juletræet. Første gang vi så det var efter genopbygningen af den store sal som på et vist tidspunkt var brændt. Det år den brændte, var der ingen julefest, der var ingen steder, hvor så mange kunne samles på én gang.

Men tilbage til festen, når legen var endt trængte alle til en forfriskning, og vi børn blev fulgt op i den opvarmede verandastue og her fik vi boller, lagkage og chokolade og en tjener gik og serverede for os. Jeg kunne så godt lide den varme chokolade, det var kun noget vi fik hjemme til vores fødselsdag. Efterhånden blev chokoladen afløst af sodavand, men det var ikke nær så hyggeligt, for nu var der ingen til at holde opsigt med de mange børn, og det endte med at nogle begyndte at slås med sodavand og lagkage. En tjener kom til, og så var der skældud og bortvisning af de værste ballademagere. Men for os der ikke blev vist væk, blev vi, når vi var færdige, igen ført ned til salen. Man ville ikke fra hotellets side have os rendende rundt i de fine lokaler, hvor der sad andre folk og spiste.

Medens vi havde fået vores forfriskning, fik de voksne kaffe og lagkage, og når alt dette var færdigt, var lysene på det store

juletræ blevet slukket. Så fik vi lov til at plyndre det for slik, æbler, karameller og rosiner. Derefter blev træet sat over i et hjørne, nu var dets rolle udspillet. Jeg havde egentlig lidt ondt af, at det næste dag bare skulle smides ud, når det nu var så flot. Ballet åbnede for børnene med forskellige sanglege og danse. Det varede gerne en time, så tog de voksne over, og da var vi også parate til et hvil. Omkring klokken toogtyve fik børnene godteposer og klokken treogtyve var den store julefest slut for det år.

Jeg deltog i mange år, selv som større i denne fest, men en dag blev jeg alligevel, syntes jeg, for gammel til det, og dermed holdt julefesterne op for mig, men hvor var det dog dejligt at være med.

Fastelavn

Da vi skulle være udenfor var udklædningen uden på vores overtøj. Et år var jeg sigøjnerpige og smykket var fire rækker hønseringe.

Den, der slog tønden ned, blev kattedronning, og kunne bære kronen sammen med sin dronning, som han selv valgte. Der var gaver til kattedronning og -dronning og bedst udklædte. Når tøndeslagning og gaveuddeling var færdig, fik vi én fastelavnsbolle og sodavand at gå hjem på.

Min konfirmation

Barndommens dage og år svandt hen med store og små oplevelser. Snart var jeg en stor pige og skulle konfirmeres den 2. oktober 1960 hos pastor L. S. Jørgensen i Greve Kirke. For mig var det en meget stor højtidsdag, som jeg havde glædet mig til længe, men inden da i foråret 1960 skulle jeg opleve en af mine de største sorger.

På den mest strålende majdag døde min dejlige mormor efter kort tids sygdom. I begyndelsen troede alle, hun ville komme igennem det, men da en ny lungebetændelse slog til, kunne hun ikke mere. Min mor og tante Inger var blevet kaldt ind til Dia-konissestiftelsen, hvor hun var blevet indlagt. Jeg var ikke med, jeg boede hos Jens Nielsens i de dage, hvor det stod på, og det var disse søde mennesker, der på den mest skånsomme måde fortalte, at det var slut.

Solen gik ned for mig i det øjeblik, mens jeg tænkte på alle de dejlige timer, vi havde haft sammen og på de sidste samtaler, jeg havde haft sammen med hende, og hvor hun havde forsøgt at forberede mig på, at det kunne ske, og derfor havde hun også sagt følgende: »Husk, at selv om jeg måske ikke er på jorden mere på din konfirmationsdag, så vil jeg følge dig et andet sted fra på denne din store festdag. Du skal glæde dig og nyde den, selv om du syntes, det er svært, for det er en af de smukkeste festdage i ens liv at skulle bekræfte sin dåb.«

Der var kun én ting at gøre, at følge min kloge mormors råd, og derfor vil jeg også slutte beretningen om mine barneår ved Greve Strand med at fortælle om forberedelserne til min konfir-mation og selve dagen.

Forud for konfirmationen går en masse forberedelser og dem havde vi selvfølgelig også. Jeg begyndte at gå til præst i Greve Præstegård, vores lokale var indrettet i en sidebygning.

Pastor L. S. Jørgensen var god til at fortælle fra Bibelen, men udenadlæren i salmevers slap vi heller ikke for. Jeg havde igen den fordel, at jeg havde haft mange af salmerne på Bordings Friskole, så det var ikke nyt for mig.

I frikvartererne fik vi lov til at plukke nogle af de mange æb-ler der var i præstegårdshaven, men lidt ballade var der også i form af afbrændt viskelæder i den gamle ovn. Det var pastor Jørgensen ikke særlig glad for og ballademagerne blev da også sendt hjem for den dag.

Så skulle jeg have kjole og festen planlægges, og til mors sto-re overraskelse ville jeg have det hjemme på Hundige Strandvej,

andre steder var for mig utænkeligt, fordi det var her jeg havde haft min barndom og her havde jeg de gode minder fra mormor, og så følte jeg det var som om hun også var lidt med. Det var alt sammen meget godt, men problemet var at mor havde lejet huset på Hundige Strandvej ud til dansk-amerikanerne på det tidspunkt, fordi hun havde regnet med at min konfirmation skulle holdes ude. De var nu heldigvis flinke og lod os låne huset for en aften, det var jeg kun glad for, for så kunne vi få en stille frokost og så ud på eftermiddagen tage ud på Hundige Strandvej. Men når det nu skulle holdes hjemme, skulle der også kogekone til. Her fik vi en meget sød dame og hendes datter. Kogekonen købte ind og lavede al maden, mor sørgede for vin og kransekage til kaffen og chokolade.

I skolen talte vi meget om den forestående begivenhed, jeg var optaget af det, som skulle ske i kirken, den højtid oplever man kun lige her og nu, og fra min barndoms skole havde jeg fået det livssyn at Gud var med én i troen, håbet og kærligheden. Selvfølgelig glædede jeg mig også til festen og til at gense alle vores venner, men det var højtideligheden i kirken der for mig stod som det smukkeste på denne højtidsdag.

Endelig oprandt den 2. oktober 1960 og jeg stod pludselig i våbenhuset i min fine hvide konfirmationskjole. Klokkerne kimede og jeg tror, vi var femten, der stod noget beklemte, da dørene endelig åbnede sig og vi fik lov til at gå ind og sætte os på en stol ud for vores mødre.

Det var begrænset, hvor mange gæster vi måtte tage med, men jeg overbebyrdede ikke dette tal, idet jeg havde min mor og dansk-amerikanerne med, som meget gerne ville se en dansk konfirmation igen. Tante Inger ville helst blive hjemme. Lidt efter fik vi lov til at gå op til altret, pigerne først, drengene kom bagefter. Jeg stod først af pigerne som den ældste, jeg var nået at blive femten år på dette tidspunkt. Her foran altret bekræftede vi dåben.

Da gudstjenesten var forbi, skulle konfirmanderne først gå ud i en lang række, og så skete der noget meget smukt, da jeg trådte

ud ad kirkedøren faldt solens stråler ned på vejen foran mig. Jeg kunne ikke lade være med at tænke på, hvad vi lige havde sunget. Nu blev der ønsket til lykke og jeg gik over i den gamle skole for at se om der var tele-grammer, og det var der. Der-efter kørte vi hjem til Vester-bjerg og spiste frokost som tante Inger i mellemtiden havde lavet. Min bedstemor var kommet fra Roskilde, og jeg blev så glad, da jeg så hende og takkede for hendes gave, som

jeg havde haft med i kirken. Det var nemlig en smuk hvid salmebog med mit navn, årstal og dato for konfirmationen. Og indeni havde hun på forhånd skrevet lykønskninger.

Da vi havde spist gik bedstemor og jeg en dejlig tur, hvor hun fortalte om sin konfirmation, og om det at være ung. Hvis jeg følte noget var vanskeligt, skulle jeg bare komme til hende. Gennem årene knyttede vi meget stærke bånd, og den dag kom da også, hvor jeg kunne hjælpe hende.

Først på eftermiddagen tog vi hjem på Hundige Strandvej, hvor der var dækket fint bord og pyntet op. Hele mit værelse var pyntet op med blomster, gaver og telegrammer, og jeg tænkte på om mormor kunne se alle de smukke ting, som var gjort for mig på denne smukke dag. Jeg fik lov til at lukke gaverne op. Der var mange i form af sølvsmykker, taske, pung, alt sammen fine og smukke ting. Telegrammerne blev først lukket op ved midt-dagen. I nogle af dem var der også penge som jeg gemte til et senere højskoleophold.

Inden gæsterne kom var jeg ude hos vores søde kokekone, hun tog et billede af mig stående på den dejlige terrasse, hvor jeg havde tilbragt så mange gode timer.

Den sidste efterårssol sendte sine stråler ind over mig, og stående der, ønskede jeg, at denne dag aldrig skulle få ende. Lidt efter lidt begyndte gæsterne at indfinde sig. Nogle af dem havde jeg ikke set længe, bl.a. vores naboer fra Hvidovre. Det blev et glædeligt gensyn og vi fik rigtig opfrisket minderne fra dengang. Af de øvrige gæster var der familie og venner gennem mange år, og det var helt overvældende med alle de mange taler og sange, og alle de bedste ønsker for fremtiden.

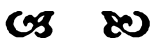
Vi fik en dejlig middag bestående af hønsekødssuppe, flæskesteg med tilhørende kartofler, brune og hvide samt rødkål og sovs. Desserten var islagkage. Jeg prøvede med lidt hvidvin, men jeg var ikke meget for det, så sodavand blev det foretrukne. Men de voksne fik hvidvin, rødvin og til desserten portvin.

Mor havde skrevet en sang til mig, og den blev jeg meget glad for, den var så sød og den har jeg stadig.

Bagefter fik vi kaffe og hertil endnu en overraskelse, et meget flot overflødhedshorn, jeg var helt overvældet. Det var fyldt med chokolade indeni og selve hornet bestod af kransekage. Det havde bager Ernst Jensen været mester for. Til kaffen var der endvidere cognac og likør. Denne fest blev et minde for livet, og mormor havde haft ret, festen slutter også. Det blev den på et tidspunkt også for mig, det blev ud på de små timer inden en meget træt konfirmand og lige så trætte var mor, tante Inger og bedstemor, inden vi landede igen på Vesterbjerg.

Himlens stjerner blinkede over os, og lidt efter lå vi alle i vores senge efter en meget travl og oplevelsesrig dag. Jeg vil her slutte mine erindringer fra barneårene i Greve med et vers som mormor lærte mig i min tidlige barndom, det lyder:

*Glem dog ej din vugge / og ej din moders sukke.
Vokser du fra barneår. / Bed i hjertet fadervor.*

Fortegnelse over tidligere udgivne Gule hæfter

1 Greve sogn – 1836	Ole Eriksen og G. Gregersen
2 Greve sogn – folketællinger 1801	Ole Eriksen og G. Gregersen
3 Kildebrønde sogn – 1836	Ole Eriksen og G. Gregersen
4 Oeders Efterretninger 1771	Ole Eriksen og G. Gregersen
5 7 soldaterbreve fra 1864	Gunnar Petersen
6 Tune sogn – 1836	Ole Eriksen og G. Gregersen
7 Karlslunde sogn – 1836	Ole Eriksen og G. Gregersen
8 Samtale med Maren Petersen	Ole Eriksen
9 Forsamlingshuset »Godthaab«s start	Ole Eriksen
10 Bybranden i Kildebrønde	Bjørn Helles
11 Tiggerliv i gamle dage	Meta Nielsen og Ole Eriksen
12 Vilhelm Pedersen	Bjørn Helles
13 »Strandgreven«	Ole Eriksen
14 Sønderholm boplads	B. Andersen og L. Pedersen
15 »Kaldet følger enken«	E. Doberck
16 Greve Hospital	Ole Eriksen
17 Da Greve-Kildebrønde blev storkommune	Frode Hansen
18 Karlslunde Landsby	Inger Vestergaard
19 Et livstestamente	G. Gregersen
20 Elev i Mosede skole	Gudrun Jensen
21 Erindringer om Mosede Fort	Halvor Boiehøj
22 Erindringer fra min barndom – 1	Kirsten Petersen
23 Erindringer fra min barndom – 2	Kirsten Petersen
24 Erindringer fra min barndom – 3	Kirsten Petersen
25 Tune-sprøjten	Poul Gehl
26 Karlslunde skole 1742-1942	Valdemar Mortensen
27 Michael Vulf Giøer legat	E. Doberck
28 »Josef« og »Illegalt til Sverrig«	Halvor Boiehøj
29 Flugten til Sverrig	Bjørn Helles
30 Mosede Politi 1935-1985	Ole Eriksen
31 Dobbeltmorderen på Kildebrønde mark	Bjørn Helles
32 De svenske soldater på Greve-egnen	Bjørn Helles
33 2 kvindeskæbner fra Hedeboegnen	Inge-Lise Overballe
34 Ryg og rejs – en pibe tobak i Køge Kro	Karl Johan Rubæk
35 Valentinere på Gjeddesholm 1822-1927	Carl Erik Andresen

- 36 »En velnæret Arbejder er
som en kjærnefodret Hest«
37 Lidt om Tune i gamle dage
38 »Søfryd« og Anker Christensen
39 Et gammelt kort
40 En Hundiedrengs erindringer – 1
41 En Hundiedrengs erindringer – 2
42 Bogbussen i Greve Kommune
43 Oldermandslav i Karlslunde
44 Hundige Kirke
45 Oldermandslauget i Tune
46 Greve Teater
47 Rosenvang, Greve Strand
48 Erindringer fra min barndom i Greve

Carl Erik Andresen

Johannes Hansen
Ole Eriksen
Ole Eriksen
Johannes Sørensen
Johannes Sørensen
Kirsten From Christensen
Bente Bay Jørgensen
Peder Egelund
Jakob Kjær
Axel Weis Bjerrum
Peder Egelund
Hanne Hansen

*Hanne Hansen viser her et billede,
en kultegning af Greve Kirke, fundet på et loppemarked,
og har i juli 2002 foræret det til Greve menighedsråd.*